

Navodila za delo na daljavo (2 šolski uri)

Datum: 9.4. in 10.4. KEM 9.A, 13.4. KEM 9.B

Dragi učenci!

Upam, da ste sedaj že dobro osvojili znanje iz učne snovi **MNOŽINA SNOVI, MASA SNOVI, ŠTEVILO DELCEV**. Danes in naslednjo uro nas čaka še malo računanja, potem bomo še malo utrdili in smo zmagali 😊

Torej nadaljujemo na novo učno snov:

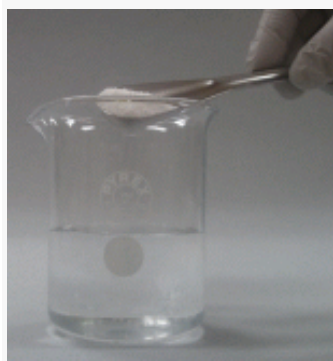
Raztopine in topnost, Računanje masnega deleža v raztopini in odstotne koncentracije

V tej učni uri boste spoznali pojme *raztopina*, *topnost snovi*, masni delež topljenca v raztopini, *koncentracija raztopine*. Naučili se boste izračunati masni delež topljenca v raztopini in ga izraziti v odstotkih.

Tabelska slika:

1. RAZTOPINE

Raztopine v našem življenju redno srečujemo, čeprav se njihove prisotnosti mnogokrat sploh ne zavedamo.

[Raztapljanje
trdne snovi v vodi](#)

[Raztapljanje
tekoče snovi v vodi](#)

[Raztopljen
plin v vodi](#)

Najpogostejše imamo opravka z raztopinami, ki imajo raztopljeno trdno snov v tekočini, kot je primer raztopina soli v vodi.

Primer raztopine, kjer je raztopljena tekoča snov v tekočini, je raztopina alkohola v vodi.

Primeri raztopin, kjer je raztopljen plin v tekočini snovi, so gazirane pijače. Te vsebujejo raztopljen ogljikov dioksid, delno v obliki ogljikove kisline, ki daje pijači značilen okus.

a) KAJ JE RAZTOPINA?

Raztopina je homogena mešanica dveh ali več snovi. Snov, ki jo raztapljamo, imenujemo **TOPLJENEC**. Snov, v kateri raztapljamo topljenec, je **TOPILO**.

(Homogenost na splošno pomeni enotnost v sebi. SSKJ: homogén - ki je enakih, istovrstnih sestavin; enovit, enoten.)

RAZTOPINA = TOPILO + TOPLJENEC

2. TOPNOST

V določeni količini topila se lahko pri določeni temperaturi raztopi samo določena količina topljenca.

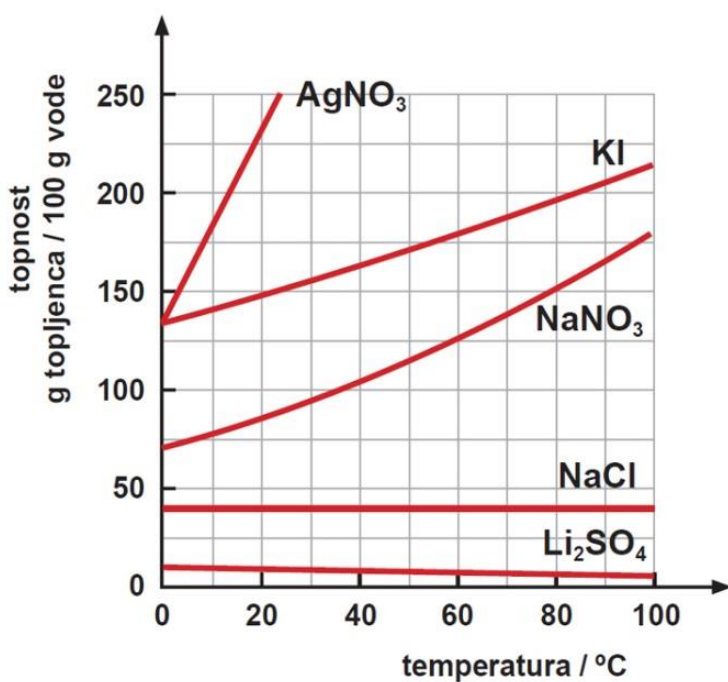
Na primer: V 100 mL vode se pri 20 °C raztopi približno 36 g natrijevega klorida.

Nasičena raztopina je raztopina, v kateri je pri dani temperaturi raztopljena največja množina topljenca.

Topnost neke snovi nam pove, koliko gramov te snovi se raztopi pri dani temperaturi v 100 g topila, da dobimo nasičeno raztopino.

Topnost snovi je odvisna od temperature. Večina snovi se pri višjih temperaturah bolje raztaplja.

Oglejte si graf in krivulje topnosti različnih soli .

Koncentrirana raztopina je tista raztopina, ki vsebuje veliko topljenca in malo topila.

Razredčena raztopina pa je raztopina, ki vsebuje veliko topila in malo topljenca.

Kako pospešimo proces raztapljanja?

Manjši delci trdnih snovi se hitreje raztapljajo kot večji, saj je površina topljenca, ki pride v stik s topilom, večja. Če želimo proces raztapljanja pospešiti, trdne delce topljenca zdrobimo. Proces raztapljanja lahko pospešimo tudi z mešanjem, ker tako delci topljenca pridejo hitreje v stik z novimi molekulami topila.

3. MASNI DELEŽ

Spoznali smo, da dobimo raztopino tako, da topljenec raztopimo v topilu. Torej je masa raztopine enaka vsoti mas topljenca in topila.

$$m(\text{raztopine}) = m(\text{topljenca}) + m(\text{topila})$$

Sestavo raztopine podajamo različno: z deleži, koncentracijo ali z razmerjem.

Največkrat se srečamo z **masnim deležem**, ki ga označimo z **w**.

$$w(\text{topljenca}) = m(\text{topljenca}) \times m(\text{raztopine})$$

Masni delež topljenca nam pove, kolikšen delež celotne raztopine predstavlja masa topljenca. Je brez enote. Vrednost masnega deleža je med 0 in 1. Včasih ga izražamo v odstotkih. Takrat je njegova vrednost med 0 in 100 %. Govorimo o **masnem deležu v odstotkih** ali **odstotni raztopini**.

$$\text{masni delež v odstotkih} = w(\text{topljenca}) \cdot 100 \%$$

No, s teorijo smo zaključili!

Sedaj pa računanje:

RAZTOPINA = TOPILO (voda) + TOPLJENEC (sol)

m....masa

W...odstotna koncentracija

$$m(\text{raztopine}) = m(\text{topila}) + m(\text{topljenca})$$

$$m(\text{topljenca}) = m(\text{raztopine}) - m(\text{topila})$$

$$W = \frac{m(\text{topljenca})}{m(\text{raztopine})} \times 100\%$$

1. Primer: V 80 g vode (topilo) smo raztopili 20 g natrijevega klorida (topljenec). Kolikšna je odstotna koncentracija raztopine?

$$m(\text{raztopine}) = m(\text{topila}) + m(\text{topljenca})$$

$$m(\text{raztopine}) = 80 \text{ g} + 20 \text{ g} = 100 \text{ g}$$

$$w = \frac{m(\text{topljenca})}{m(\text{raztopine})} \times 100 \% = \frac{20 \text{ g}}{100 \text{ g}} \times 100 \% = 20 \%$$

2. Primer: Izračunajmo masni delež natrijevega klorida (NaCl) v raztopini, če 40 g natrijevega klorida raztopimo v 180 g vode.

1. Izpišimo znane podatke:

masa topljenca = masa natrijevega klorida = $m(\text{NaCl}) = 40 \text{ g}$

masa topila = masa vode = $m(\text{H}_2\text{O}) = 180 \text{ g}$

2. Izračunajmo maso raztopine:

$m(\text{raztopine}) = m(\text{topljenca}) + m(\text{topila})$

$m(\text{raztopine}) = \text{masa natrijevega klorida} + \text{masa vode}$

$m(\text{raztopine}) = 40 \text{ g} + 180 \text{ g} = 220 \text{ g}$

3. Uporabimo enačbo za izračun masnega deleža topljenca:

$w(\text{topljenca}) = \frac{m(\text{topljenca})}{m(\text{raztopine})} = \frac{40 \text{ g}}{220 \text{ g}} = 0,18$

$w(\text{NaCl}) = 0,18$

3. Primer: Pripraviti želimo 200 g raztopine, ki bo vsebovala toliko NaCl (topljenca), da bo masni delež topljenca v raztopini 0,35.

1. Izračunamo maso topljenca (NaCl), ki jo moramo zatehtati:

$m(\text{NaCl}) = w(\text{NaCl}) \cdot m(\text{raztopine})$

$m(\text{NaCl}) = 0,35 \cdot 200 \text{ g} = 70 \text{ g}$

Zatehtati moramo 70 g NaCl.

2. Izračunajmo maso vode, ki jo moramo dodati 70 g NaCl.

$m(\text{vode}) = m(\text{raztopine}) - m(\text{NaCl})$

$m(\text{vode}) = 200 \text{ g} - 70 \text{ g} = 130 \text{ g}$

Ker je gostota vode približno enaka 1 g/mL, je 130 g hkrati 130 mL vode

∴

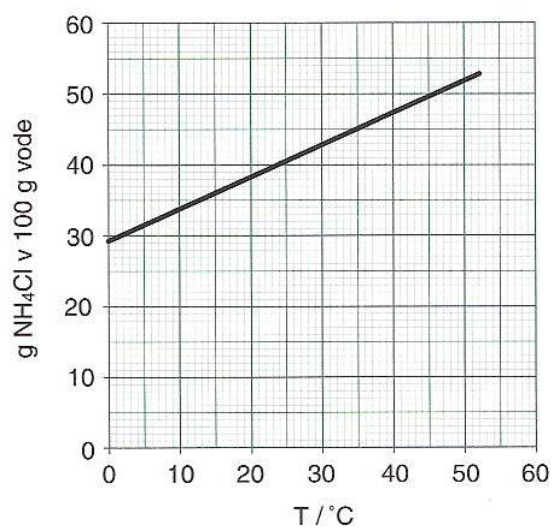
3. 70 g NaCl v čaši dodamo 130 mL vode, ki smo jo izmerili z merilnim valjem, in tako dobimo 200 g raztopine NaCl.

Domača naloga: Fotografiraj rešene primere in mi jih pošlji na e-naslov do 16.4. 2020

1. Kemik Pepe je v 160 g vode raztopil 70 g kalijevega nitrata. Izračunaj masni delež kalijevega nitrata v raztopini.

2. Pripravi 200 g vodne raztopine kalijevega klorida z masnim deležem $w = 0,25$. Koliko **kalijevega klorida** in **koliko vode** potrebuješ?

3. Oglej si krivuljo topnosti amonijevega klorida v vodi in odgovori na vprašanja.

- a) Koliko gramov amonijevega klorida se raztopi v 100 g vode pri temperaturi 20 °C? _____
- b) 50 g amonijevega klorida dodaš 100 g vode. Na katero temperaturo moraš segreti vodo, da se raztopi vsa sol? _____
- c) 100 g vode s temperaturo 30 °C dodaš 50 g amonijevega klorida. Ali se raztopi vsa sol? _____
- d) Najmanj koliko gramov vode potrebuješ, da pri 20 °C raztopiš 19,25 g amonijevega klorida? _____

Račun:

Lep pozdrav ☺

Učiteljica Martina